

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÎRE nr. _____
din _____ 2016

Cu privire la aprobarea Cadrului Național al Calificărilor din Republica Moldova

În scopul realizării angajamentelor asumate de Republica Moldova prin aderarea la Procesul Bologna, în temeiul art.66 și 97 din Codul educației al Republicii Moldova nr. 152 din 17 iulie 2014 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr. 319-324, art. 634), a Recomandărilor Parlamentului European și ale Consiliului Uniunii Europene privind stabilirea Cadrului european al calificărilor pentru învățarea de-a lungul vieții din 23.04.2008, Guvernul **HOTĂRĂȘTE:**

1. Se aprobă Cadrul Național al Calificărilor al Republicii Moldova (CNCRM) ca instrument unic ce stabilește structura calificărilor sistemului de formare profesională din Republica Moldova (anexa nr.1).

2. Ministerul Educației va:

1) crea o structură responsabilă de Cadrul Național al Calificărilor în decursul a 2 luni de la intrarea în vigoare a prezentei hotărâri;

2) elaborează Registrul Național al Calificărilor în 6 luni de la intrarea în vigoare a prezentei hotărâri;

3) aprobă Regulamentul de recunoaștere și validare a învățării non-formale și informale de comun acord cu Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei.

3. Ministerul Educației de comun acord cu ministerele care au în subordine instituții de formare profesională:

- vor monitoriza elaborarea și implementarea de către instituțiile de formare profesională de toate nivelurile a CNCRM pe domenii de formare profesională;
- vor promova politici de creare a parteneriatelor sociale în domeniul formării profesionale.

PRIM-MINISTRU

Pavel FILIP

Contrasemnează:

Ministrul educației

Corina FUSU

1. Dispoziții generale

1. Prezentul Act stabilește Cadrul Național al Calificărilor din Republica Moldova (denumit în continuare: CNCRM) și prevede punerea în aplicare, funcționarea și supravegherea administrativă a acestuia și este elaborat în conformitate cu art. 66 și 97 al Codului Educației.
2. Prezentul Act stipulează alinierea CNCRM la Cadrul European al Calificărilor (denumit în continuare EQF) și auto-certificării CNCRM în raport cu Cadrul de calificări pentru Spațiul european al învățământului superior (denumit în continuare: QF-EHEA), precum și corelarea indirectă cu Cadrele Naționale ale Calificărilor din alte țări.
3. CNCRM are ca scop formarea unui sistem național de calificări unic, integru, deschis și flexibil, care cuprinde toate nivelurile și formele de învățământ profesional, orientat spre satisfacerea unor necesități concrete în cadre calificate ale pieței forței de muncă, în orientarea învățământului profesional la dezvoltarea economică a țării.
4. CNCRM sprijină învățarea pe parcursul întregii vieți și asigură valorificarea și utilizarea în mod corespunzător a finalităților de studiu dobândite.
5. CNCRM completează și sprijină politicile și strategiile naționale în domeniul educației și formării profesionale, este în corespundere cu politicile europene în acest domeniu (prevederile Procesului de la Bologna, EQF, QF-EHEA etc.).

2. Glosar: termeni-cheie

6. În sensul prezentului document, următoarele noțiuni principale semnifică:
 - a) *Abilitate* – set de operații (de la nivelul celor automatizate, de tipul deprinderilor până la strategiile creative, inovative) care, în baza experienței, guvernează eficiența unei acțiuni în raport cu o sarcină.
 - b) *Cadrul calificărilor* – instrument pentru clasificarea și dezvoltarea calificărilor ce delimitează nivelul de cunoștințe și de competențe profesionale pe care trebuie să le posede absolvenții învățământului profesional de diferite niveluri în vederea exercitării profesiei obținute.
 - c) *Cadrul European al Calificărilor (EQF)* – sistem de organizare (structurare) care facilitează perceperea la nivel european a calificărilor din diferite sisteme naționale și sectoriale.
 - d) *Cadrul de calificări pentru Spațiul european al învățământului superior (QF-EHEA)* – instrument pentru stabilirea nivelurilor de calificare în cadrul sistemului de învățământ superior care vizează recunoașterea și înțelegerea

calificărilor între Cadrele Naționale de Calificări ale Spațiului european al învățământului superior.

- e) *Cadrul Național al Calificărilor (CNC)* – sistem unic de organizare, la nivel național sau la nivelul unui sistem de învățământ, cunoscut și acceptat de comunitatea internațională, și prin intermediul căruia toate calificările și alte realizări din domeniul învățământului profesional pot fi raportate unele la altele într-un mod coerent. CNC este definit printr-un șir de concepte: *calificare, cunoștințe, abilități, competențe, deprinderi, finalități de studiu etc.*
- f) *Calificare* – recunoaștere oficială a valorii rezultatelor individuale ale învățării pentru piața muncii, precum și a educației și formării profesionale continue, printr-un act de studii (diplomă, certificat, atestat) ce conferă dreptul legal de a practica o profesie/meserie.
- g) *Certificare* – proces de validare formală, în urma unei proceduri standard de evaluare, a competențelor obținute în contextul educației formale, nonformale și informale.
- h) *Cunoștințe* – rezultatul asimilării informației prin învățare. Cunoștințele reprezintă ansamblul de fapte, principii, teorii și practici legate de un anumit domeniu de muncă sau de studiu.
- i) *Competență* – abilitatea confirmată de a folosi cunoașterea și abilitățile personale, sociale și/sau metodologice în situații de muncă sau de studiu și în dezvoltarea profesională și/sau personală.
- j) *Competențe-cheie* - un pachet multifuncțional, transferabil de cunoștințe, abilități și atitudini de care au nevoie toți indivizii pentru împlinirea și dezvoltarea personală, incluziunea socială și găsirea unui loc de muncă. Acestea sunt: competențe de comunicare în limba română; competențe de comunicare în limbi străine; competențe în matematică, științe și tehnologie; competențe digitale; competența de a învăța să înveți; competențe sociale și civice; competențe antreprenoriale și spirit de inițiativă; competențe de exprimare culturală și de conștientizare a valorilor culturale.
- k) *Competențe generice (transversale)* - reprezintă competențele ce transcend un anumit domeniu, respectiv program de studii, având o natură transdisciplinară. Ele se traduc prin achiziții valorice și atitudinale a căror evaluare necesită o abordare holistică și în mare măsură calitativă. Competențele generice se află în relație de compatibilitate cu competențele cheie, însă le exced prin elementele de conținut. Competențele generice sunt comprehensive, au o mare capacitate integratoare.

- l) *Competențe profesionale* - capacitatea confirmată de a folosi cunoștințele, abilitățile și atitudinile personale și sociale în situații de muncă sau de studiu, în dezvoltarea profesională și personală.
- m) *Competențele profesionale generale* - sunt proprii unui grup de meserii/profesii înrudite în cadrul unui domeniu ocupațional, iar raportarea competențelor generale la o meserie/profesie, specialitate concretă se efectuează prin formularea competențelor profesionale specifice.
- n) *Competențele profesionale specifice* - un sistem de cunoștințe, abilități și atitudini, care, prin valorificarea unor resurse, contribuie la realizarea individuală sau în grup a unor sarcini stabilite de contextul activității profesionale. Aceste competențe vor fi formulate în termeni de cerințe asociate unei singure profesii, pe care trebuie să le întrunească persoana pentru a putea îndeplini anumite lucrări în cadrul unei meserii/profesii/specialități și pentru a se integra în câmpul muncii.
- o) *Deprinderi* – abilități de a aplica rezultatele cunoașterii pentru a îndeplini sarcini și a rezolva probleme.
- p) *Descriptori* – criterii calitative de evaluare care descriu modul de manifestare a competențelor elevului/studentului și permit determinarea gradului de realizare a acestora (minim, mediu, maxim). În conformitate cu nivelul atins, descriptorii permit acordarea de calificative.
- q) *Finalități de studiu/rezultate ale învățării* – set de cunoștințe, abilități, deprinderi, valori și/sau competențe pe care o persoană le-a dobândit și este capabilă să le demonstreze după finalizarea procesului de învățare.
- r) *Formare continuă a adulților* – componentă a învățării pe tot parcursul vieții, care asigură accesul continuu la știință, informație, cultură, în vederea adaptării flexibile a individului la noile realități socioeconomice în permanentă schimbare și în scopul dezvoltării competențelor necesare pentru activitatea profesională și socială.
- s) *Formare profesională* – proces de instruire în urma căruia se obține o calificare atestată printr-un certificat sau o diplomă, eliberate în condițiile legii.
- t) *Învățare formală* – proces de învățare care are loc într-un mediu structurat și organizat sistemic (instituție de învățământ/centru de formare/loc de muncă) pe niveluri și cicluri de studii, care este explicit conceput ca proces de învățare subordonat anumitor obiective, timp alocat, spațiu și resurse bine stabilite. Învățarea formală este un proces ce se finalizează, de regulă, cu certificarea performanțelor.
- u) *Învățare informală* – proces de învățare care rezultă din activități zilnice ce se desfășoară în familie, în localitate, în cartier, în stradă, în (micro)grupuri

sociale, în mediul social (cultural, profesional, economic, religios etc.), în comunitate (națională, zonală, teritorială, locală) și prin mass-media (presa scrisă, radio, televiziune etc.). Acest proces nu este organizat sau structurat în termeni de obiective, timp alocat sau materiale pentru învățare, este neintenționat din partea celui care învață și nu duce la certificare.

- v) *Învățare nonformală* – proces de învățare care este proiectat și realizat într-un cadru instituționalizat extracurricular, constituit ca o punte între cunoștințele asimilate la lecții și cunoștințele acumulate în contextul învățării informale. În mod normal nu duce la certificare.
- w) *Învățare pe tot parcursul vieții* – toate activitățile de învățare realizate în timpul vieții cu scopul îmbunătățirii cunoștințelor, deprinderilor și/sau a competențelor din motive personale, sociale și/sau profesionale.
- x) *Învățământ profesional* – programe de formare profesională, finalizate cu obținerea unei calificări, și instituțiile care oferă aceste programe.
- y) *Ocupația* – activitatea utilă, aducătoare de venit (în bani sau în natură) pe care o desfășoară o persoană în mod obișnuit într-o unitate economico-socială și care constituie pentru aceasta sursă de existență; ocupația poate fi exprimată prin funcție sau meserie.
- z) *Registrul național al calificărilor (RNC)* – instrumentul de identificare, înregistrare, consultare permanentă și actualizare a calificărilor, respectiv a diplomelor și certificatelor emise de către instituțiile de învățământ.
- aa) *Recunoașterea calificării:*
 - formală* – proces de acordare a unui statut oficial deprinderilor și/sau competențelor demonstrate de o persoană, fie prin acordarea unui certificat sau acordarea echivalării, prin acordarea unităților de credite, validarea deprinderilor și/sau competențelor;
 - socială* – confirmarea valorii deprinderilor și/sau a competențelor unei persoane de către partenerii economici și sociali.
- bb) *Specialitate* – complex de competențe profesionale obținute prin instruire într-un anumit domeniu.
- cc) *Standard ocupațional pentru profesiile muncitorești* (în continuare – standard ocupațional) – document care descrie atribuțiile și sarcinile profesionale specifice profesiilor dintr-un domeniu ocupațional și reperele calitative asociate îndeplinirii cu succes a acestora, în concordanță cu cerințele pieței muncii.
- dd) *Transparența calificărilor* – grad de explicitate al calificărilor (academice sau profesionale) care permite identificarea și compararea valorii de piață a acestora (sectorială, regională, națională sau internațională), fie pe piața muncii, fie pe piața serviciilor educaționale și a formării profesionale.

ee) *Validare* (a învățării nonformale și informale) – proces de evaluare și recunoaștere a cunoștințelor, deprinderilor și competențelor dobândite de o persoană pe parcursul vieții în diferite contexte de învățare (educație, muncă, activități în timpul liber).

3. Obiective, principii și funcții ale CNCRM

7. Obiectivele CNCRM sunt după cum urmează:

- asigurarea cooperării dintre piața serviciilor de formare profesională (educaționale) și piața forței de muncă;
- asigurarea transparenței proceselor de planificare, evaluare și recunoaștere a calificărilor;
- modernizarea sistemului de formare profesională;
- selectarea traseului optimal de formare profesională pentru obținerea calificării solicitate;
- facilitarea mobilității forței de muncă și creșterea competitivității acesteia;
- asigurarea planificării, formării, evaluării și folosirii calificărilor în bază parteneriatului social;
- promovarea politicilor educaționale de integrare europeană;
- armonizarea/corelarea calificărilor naționale cu calificările altor țări.

8. CNCRM este elaborat în baza principiilor acceptate pe plan european:

- succesiune și dezvoltare continuă a nivelului de calificare (de la cel mai jos nivel la nivelul cel mai înalt);
- nondiscriminare și echitate;
- transparența descrierii nivelurilor de calificare pentru toți utilizatorii (autorități, subiecți/actori din domeniul educației, angajatori, angajați și cei care învață);
- receptivitate la cerințele educaționale, sociale ale pieței muncii în permanentă schimbare;
- concordanța ierarhiilor nivelurilor de calificare și a nivelurilor sistemului național de învățământ din Republica Moldova;
- comparabilitatea structurală și compatibilitatea CNCRM cu EQF și QF-EHEA.

9. Funcțiile CNCRM sunt următoarele:

- descrierea nivelurilor de calificare și a condițiilor de acces la învățământ și formare;
- satisfacerea cerințelor educaționale personale ale individului;
- informarea cu privire la calificările dintr-un anumit sector;
- acordarea calificărilor în bază de finalități de studii cu certificarea respectivă prin eliberarea actelor de studii;
- formarea competențelor și atitudinilor necesare pentru socializare și realizare profesională;

- susținerea învățării pe tot parcursul vieții;
- facilitarea mobilității persoanelor pe piața muncii interne și externe;
- implementarea unor mecanisme credibile de asigurare a calității;
- acordarea asistenței/sprijinului autorităților și instituțiilor de formare profesională, facilitându-le localizarea ofertelor de formare pe baza unei referințe comune;
- implementarea mecanismelor de validare a calificărilor angajaților și a absolvenților la toate nivelurile de formare profesională;
- acordarea sprijinului beneficiarilor și furnizorilor de servicii educaționale, formare și învățare în luarea deciziilor la diferite niveluri de formare profesională;
- implementarea cerințelor obligatorii față de calificare și competențele personale.

10. Implementarea CNCRM contribuie la:

- asigurarea mecanismelor de apreciere, determinare și validare a calificărilor;
- recunoașterea achizițiilor de învățare dobândite în contexte formale, informale și nonformale;
- sporirea calității conținutului învățământului profesional, racordate la cerințele angajatorilor, prin elaborarea standardelor profesionale ca bază pentru perfecționarea standardelor educaționale;
- sporirea concurenței și mobilității forței de muncă;
- extinderea și organizarea rațională a pieței serviciilor de instruire pornind de la necesitățile pieței forței de muncă în contextul dezvoltării economiei naționale;
- modernizarea continuă a sistemului național al calificărilor, în baza bunelor practici europene.

11. CNCRM servește drept bază la elaborarea sistemelor ramurale ale calificărilor, a standardelor ocupaționale și a celor educaționale.

4. Structura funcțională a Cadrului Național al Calificărilor din Republica Moldova

12. Cadrul Național al Calificărilor din Republica Moldova este structurat pe opt niveluri de calificare, care corespund nivelurilor, stabilite de Cadrul European al Calificărilor și reflectă situația actuală și de perspectivă pe piața internă a muncii și posibilitățile de formare profesională, definite în sistemul educațional național.

13. Nivelurile de calificare din Cadrul Național al Calificărilor al Republicii Moldova sunt definite în baza a trei indicatori ai rezultatelor învățării și formării pe parcursul vieții relevante pentru calificările de la nivelul respectiv (Anexa 1): competențe profesionale (cunoștințe, abilități) și competențe transversale.

14. Finalitățile de studiu corespunzătoare nivelurilor de calificare ale Cadrului Național al Calificărilor din Republica Moldova (Anexa 1) determină cerințele generale față de competențele profesionale (cunoștințe, abilități) și competențele transversale pe care o persoană le poate demonstra după finalizarea procesului de învățare. Structura descrierii nivelurilor de calificare la capitolul „finalități de studiu” este similară cu cea din Cadrul European al Calificărilor:

- cunoștințele sunt descrise ca fiind teoretice și/sau faptice;
- abilitățile sunt descrise ca fiind cognitive (implicând utilizarea gândirii logice, intuitive și creative) sau practice (implicând dexteritatea manuală și utilizarea de metode, materiale, unelte și instrumente);
- competențele transversale sunt descrise din perspectiva responsabilității și autonomiei, interacțiunii sociale și nevoii de dezvoltare personală și profesională continuă.

15. Indicatorii finalităților de studii sunt corelați cu indicatorii cererii de competențe pentru executarea activităților profesionale de nivelul respectiv de calificare, definite prin standarde ocupaționale:

- cunoștințe - cerere de cunoștințe;
- abilități - complexitate operațională a sarcinilor;
- competență - grad de responsabilitate și autonomie în activitate.

Indicatorul „*cerere de cunoștințe*” determină cerințele față de cunoștințe, care depind de următoarele particularități ale activității profesionale: volumul și complexitatea informației utilizate, noutatea cunoștințelor, gradul lor de abstractizare, raportul dintre cunoștințele teoretice și practice. Gradul de manifestare al acestui indicator complex (la trecerea de la un nivel al calificării la altul) este determinat de modificarea unei sau a mai multor componente ale indicatorului.

Indicatorul „*complexitatea operațională*” determină cerințele față de abilități și este dependent de următoarele particularități ale activității profesionale: varietatea mijloacelor de rezolvare a problemelor profesionale, selectării și/sau elaborării lor; gradul de incertitudine al situației de lucru și de impredictibilitate a dezvoltării ei. Gradul de manifestare al acestui indicator complex (la trecerea de la un nivel al calificării la altul) este determinat de modificarea unei sau a ambelor componente ale indicatorului.

Indicatorul „*grad de responsabilitate și autonomie în activitate*” determină una din competențele profesionale generale ale lucrătorului și ține de: amploarea activității; impactul erorilor posibile pentru organizație și consecințele lor sociale, ecologice, economice; plenitudinea funcțiilor manageriale (definirea scopurilor, organizarea, controlul, motivarea executanților) realizate în cadrul activității

respective. Acest indicator are trei niveluri de manifestare: activitate dirijată/sub supraveghere, activitate independentă, dirijarea activității altor persoane.

- 16.** Indicatorii CNCRM, definiți în articolele 14 și 15 ale prezentului act, cu descriptorii nivelurilor, prezentați în Anexa 1, servesc ca bază pentru:
- descrierea de pe poziții unice ale cerințelor față de calificarea absolvenților și angajaților (în cadrul standardelor ocupaționale și educaționale);
 - elaborarea criteriilor de evaluare a calificării absolvenților și angajaților tuturor nivelurilor învățământului profesional;
 - elaborarea cerințelor față de funcțiile ocupaționale;
 - planificarea diferitelor trasee de învățare flexibile în învățământul profesional;
 - asigurarea mecanismelor de apreciere, determinare și validare a calificărilor;
 - recunoașterea achizițiilor de învățare dobândite în contexte formale, informale și nonformale.
- 17.** Relaționarea nivelurilor de calificare ale CNCRM cu structura sistemului de învățământ din Republica Moldova este prezentată în Anexa 2 în care se prezintă nivelurile de educație conform ISCED-2011, treptele de studiu în sistemul de învățământ, forma de evaluare finală a studiilor, actul de studii conferit la finalizarea programului de studiu, traseele următoare după finalizarea studiilor (fie acces la următoarea treaptă de studii, fie angajarea conform nivelului de calificare profesională CNCRM și calificării conform Nomenclatorului domeniilor de formare profesională). În actul de finalizare a studiilor profesionale se indică nivelul de calificare CNCRM.

5. Structuri și actori responsabili pentru dezvoltarea și implementarea CNCRM

- 18.** CNCRM este elaborat de Ministerul Educației, de comun acord cu ministerele de resort, instituțiile de învățământ, agenți economici, alți parteneri sociali. CNCRM se aprobă prin Hotărâre de Guvern.
- 19.** Ministerul Educației instituie Direcția CNCRM cu următoarele obiective: elaborarea, implementarea, monitorizarea și actualizarea CNCRM, care va permite o largă recunoaștere și atestare a finalităților de studii/rezultatelor învățării exprimate în termeni de competențe (cunoștințe, abilități și atitudini); analiza compatibilității curricula specialităților din cadrul domeniilor fundamentale ale învățământului și formării cu CNCRM la nivel național și internațional; elaborarea și întreținerea Registrului Național al Calificărilor (în continuare RNC).

6. Elaborarea și validarea calificărilor

20. Procedurile de elaborare, validare și înregistrare a unei noi calificari profesionale (nivelurile 3, 4 și 5) în RNC sunt stabilite de Metodologia de elaborare a calificărilor profesionale în învățământul profesional tehnic, aprobată prin ordinul Ministrului Educației.
21. Procedurile de elaborare, validare și înregistrare a unei noi calificari universitare (nivelurile 6, 7 și 8) în RNC sunt stabilite de Metodologia de elaborare a calificărilor în învățământul superior, aprobată prin ordinul Ministrului Educației.
22. Calificările obținute până la intrarea în vigoare a Codului Educației (nr. 152 din 17.07.2014) sunt recunoscute și echivalate în baza unei metodologii aprobate de Ministerul Educației.

7. Registrul Național al Calificărilor

23. Se instituie Registrul Național al Calificărilor care se dezvoltă în strânsă legătură cu CNCRM și reprezintă instrumentul de identificare, înregistrare, consultare permanentă și actualizare a calificărilor, respectiv a diplomelor și certificatelor emise de către instituțiile de învățământ și formare din Republica Moldova.
24. Responsabilitatea proiectării, implementării și permanentei actualizări a RNC revine Ministerului Educației (Direcția CNC). Pentru implementarea RNC Ministerul Educației stabilește procedurile tehnice de pilotare și modalitățile de utilizare consecventă, permanentă a acestui sistem de către toate instituțiile implicate.
25. RNC este rezultatul colaborării Ministerului Educației, Ministerul Muncii, Protecției Sociale și a Familiei, a ministerelor de resort, instituțiilor de învățământ și formare, angajatorilor, asociațiilor profesionale etc. Rolurile părților implicate sunt definite în Regulamentul de funcționare al RNC, aprobat prin ordinul Ministrului Educației.
26. RNC, pentru descrierea fiecărei calificări, cuprinde două secțiuni: una generală și una specifică. Prima se referă la informațiile generale despre o calificare, iar a doua secțiune cuprinde date despre instituțiile care sunt acreditate/autorizate să ofere formare în această calificare și informații despre competențele specifice asigurate de acestea.
Instituția ofertantă de servicii educaționale are acces direct la propriile date din secțiunea a doua pentru a opera actualizări și completări în RNC, în anumite limite, cu notificarea prealabilă a Ministerului Educației.
27. RNC este public, fiind disponibil în varianta sa electronică în limba română și în limba engleză, asigurând transparența și lizibilitatea învățământului și formării din Republica Moldova pentru angajatori, asociații profesionale, sindicate, patronate, profesori, studenți etc.

8. Asigurarea calității CNCRM

- 28.** Asigurarea calității implică mecanisme de evaluare a demersului de proiectare, implementare, monitorizare și actualizare a CNCRM. Ministerul Educației stabilește proceduri și instrumente pentru descrierea calificărilor oferite de învățământul și formarea profesională pentru promovarea unor noi calificări, precum și proceduri și instrumente de monitorizare, evaluare periodică și actualizare a CNCRM.
- 29.** În RNC se introduc calificările certificate și programele de studii și formare acreditate/aprobate provizoriu de Guvernul Republicii Moldova la propunerea Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Învățământul Profesional (ANACIP).
- 30.** ANACIP stabilește criteriile și indicatorii de calitate și metodologia de evaluare externă și acreditare a programelor de studii și formare pentru obținerea calificărilor profesionale de toate nivelurile cuprinse în CNCRM.

9. Racordări și auto-certificare de la CNCRM la EQF și QF-EHEA

31. Racordarea CNCRM la EQF

- (1) Procesul de racordare al CNCRM la EQF și auto-certificarea CNCRM în raport cu QF-EHEA se efectuează de către Ministerul Educației.
- (2) Nivelurile de calificare ale CNCRM se racordează cu nivelurile EQF precum urmează:
- Nivelul 1 CNCRM corespunde nivelului 1 EQF;
 - Nivelul 2 CNCRM corespunde nivelului 2 EQF;
 - Nivelul 3 CNCRM corespunde nivelului 3 EQF;
 - Nivelul 4 CNCRM corespunde nivelului 4 EQF;
 - Nivelul 5 CNCRM corespunde parțial nivelului 5 EQF;
 - Nivelul 6 CNCRM corespunde nivelului 6 EQF;
 - Nivelul 7 CNCRM corespunde nivelului 7 EQF;
 - Nivelul 8 CNCRM corespunde nivelului 8 EQF.
- (3) Nivelurile de calificare ale CNCRM, obținute în sistemul de învățământ superior, trebuie să corespundă nivelelor QF-EHEA precum urmează:
- Nivelul 6 CNCRM corespunde nivelului 1 QF-EHEA;
 - Nivelul 7 CNCRM corespunde nivelului 2 QF-EHEA;
 - Nivelul 8 CNCRM corespunde nivelului 3 QF-EHEA.

- 32.** Cadrul Național al Calificărilor din Republica Moldova va servi ca document normativ pentru autorități, instituții de formare profesională cu orice formă de învățământ și tip de proprietate, angajatori, angajați și cei care sunt în proces de instruire și reprezintă un instrument unic care stabilește structura calificărilor,

asigură recunoașterea națională, compatibilitate și comparabilitate internațională pentru calificările dobândite în Republica Moldova.

**Matricea descriptorilor de definire a nivelurilor
Cadrului Național al Calificărilor din Republica Moldova**

Nivelul CNCRM	Competențe profesionale		Competențe transversale
	Cunostințe <i>sunt descrise ca fiind teoretice și/sau faptice</i>	Abilități <i>sunt descrise ca fiind cognitive (implicând utilizarea gândirii logice, intuitive și creative) sau practice (implică dexteritate manuală și utilizarea de metode, materiale, unelte și instrumente)</i>	Comptențe <i>sunt descrise din perspectiva responsabilității și autonomiei, nevoii de dezvoltare personală și profesională</i>
1	2	3	4
Finalitățile de studiu corespunzătoare Nivelului 1	- Are cunoștințe generale de bază.	- Are capacitatea de a aplica cunoștințele generale de bază necesare pentru a efectua o gamă limitată de sarcini cognitive sau practice simple. - Are capacitatea de a înțelege și de a comunica cu privire la aspectele legate de realizarea unor sarcini simple.	- Desfășoară activități în conformitate cu instrucțiunile determinate într-un context structurat (familiar). - Are responsabilitatea de a desfășura activități în conformitate cu instrucțiunile explicate în termeni simpli. - Dă dovadă de competențe-cheie la acest nivel, inclusiv gradul de conștientizare a consecințelor acțiunilor sale.
Finalitățile de studiu corespunzătoare Nivelului 2	- Are cunoștințe generale de bază și cunoștințe faptice într-un domeniu de muncă sau de studiu. - Dă dovadă de cunoștințe de fapte și proceduri legate de sarcinile de bază.	- Are capacitatea de a îndeplini sarcini de rutină conform procedurilor predefinite și a rezolva problemele aferente. - Are capacitatea de a comunica eficient pe probleme legate de sarcini. - Are capacitatea de a evalua dacă sarcina încredințată a fost finalizată.	- Desfășoară activități sub supraveghere cu un anumit grad de independență pentru sarcinile bine definite. - Are responsabilitatea de a verifica calitatea lucrărilor efectuate. - Este capabil să obțină și să aplice abilitățile de bază relevante pentru nivelul dat.
Finalitățile	- Are cunoștințe	- Demonstrează o gamă de	- Își asumă întreaga

1	2	3	4
<p>de studiu corespunzătoare</p> <p>Nivelului 3</p>	<p>teoretice și faptice de bază aferente unei profesii sau unui domeniu de studiu.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dă dovadă de înțelegere a procedurilor, principiilor și conceptelor generale legate de sarcini profesionale. 	<p>abilități cognitive și practice pentru a îndeplini sarcinile tipice atribuite într-o varietate de condiții.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Are capacitatea de a rezolva probleme legate de sarcini prin selectarea și aplicarea unor metode, instrumente, materiale și informații adecvate. - Poate comunica în mod eficient și interpreta datele pentru a efectua sarcini într-un anumit domeniu de muncă sau de studiu. 	<p>responsabilitate pentru realizarea sarcinilor atribuite într-un domeniu de muncă sau de studiu.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Își adaptează propriul comportament la circumstanțe de rezolvare a problemelor. - Aplică competențe-cheie pentru a practica învățarea continuă.
<p>Finalitățile de studiu corespunzătoare</p> <p>Nivelului 4</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Are cunoștințe faptice și teoretice în contexte largi într-un domeniu de muncă sau de studiu. - Dă dovadă de înțelegere a conceptelor, metodelor, procedurilor și principiilor într-un domeniu de muncă sau de studiu. 	<ul style="list-style-type: none"> - Demonstrează o gamă de abilități cognitive și practice pentru a realiza sarcini complexe, luând în considerare variabile conjuncturale. - Generează soluții la probleme specifice într-un domeniu de muncă sau de studiu. - Poate analiza și comunica în mod eficient informații teoretice și practice într-un anumit domeniu de muncă sau de studii. 	<ul style="list-style-type: none"> - Exerciță autogestionarea în condiții de muncă sau de studiu care sunt de obicei previzibile. - Supraveghează și oferă îndrumări pentru activitatea de rutină a altora. - Își asumă responsabilitatea pentru evaluarea și îmbunătățirea performanței proprii și a celor sub supraveghere.
<p>Finalitățile de studiu corespunzătoare</p> <p>Nivelului 5</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Are cunoștințe faptice și teoretice vaste într-un domeniu de muncă sau de studiu. - Are cunoștințe specializate suficiente pentru a oferi îndrumare altora și a gestiona executarea cu succes a acestor sarcini. 	<ul style="list-style-type: none"> - Demonstrează o gamă largă de abilități cognitive și practice necesare pentru a genera soluții adecvate la probleme abstracte. - Dă dovadă de capacitatea de a identifica, a analiza și folosi informații pentru a formula răspunsuri la probleme abstracte dar bine definite. - Are capacitatea de a comunica într-un mod 	<ul style="list-style-type: none"> - Realizează independent managementul proiectelor/ /activităților (executate în echipă) care necesită experiență de rezolvare a problemelor ce implică mai mulți factori, unii dintre care interacționează și duc la rezultate imprevizibile. - Are capacitatea de învățare și de studii continue cu un anumit grad de independență. - Demonstrează capacitatea

1	2	3	4
		<p>eficient cu colegii, autoritățile de supraveghere și clienții pe probleme profesionale într-un domeniu de muncă sau de studiu.</p>	<p>de a evalua și identifica nevoile de învățare proprii și ale membrilor echipei, de a consolida performanțele acesteia.</p>
<p>Finalitățile de studiu corespunzătoare Nivelului 6</p>	<p>- Dă dovadă de cunoaștere, înțelegere a conceptelor, teoriilor și metodelor de bază ale domeniului și ale ariei de specializare, le utilizează adecvat în comunicarea profesională. - Utilizează cunoștințele de bază pentru explicarea și interpretarea unor variate tipuri de concepte, situații, procese, proiecte.</p>	<p>- Utilizează principiile și metodele de bază pentru rezolvarea problemelor (situațiilor) bine definite, tipice domeniului. - Utilizează adecvat criteriile și metodele standard de evaluare a calității și a limitelor de aplicare a unor procese, proiecte, programe, metode și teorii. - Elaborează proiecte profesionale cu utilizarea unor principii și metode bine cunoscute în domeniu.</p>	<p>- Execută responsabil sarcini profesionale în condiții de autonomie. - Este familiarizat și execută rolurile și activitățile specifice muncii în echipă și distribuie sarcini între membri pe nivele subordonate. - Conștientizează nevoia de formare continuă, de utilizare eficientă a resurselor și tehnicilor de învățare pentru dezvoltarea personală și profesională.</p>
<p>Finalitățile de studiu corespunzătoare Nivelului 7</p>	<p>- Dă dovadă de cunoaștere aprofundată a unei arii de specializare și în cadrul acesteia a dezvoltării teoretice, metodologice și practice specifice programului, utilizează adecvat limbajul specific în comunicarea cu medii profesionale diferite. - Utilizează cunoștințe de specialitate pentru explicarea și interpretarea unor situații noi în contexte mai largi asociate domeniului.</p>	<p>- Utilizează integrat aparatul conceptual și metodologic în condiții de informare incompletă pentru a rezolva probleme teoretice și practice noi. - Utilizează nuanțat și pertinent criterii și metode de evaluare pentru a formula concluzii și a fundamenta decizii constructive. - Elaborează proiecte profesionale și/sau de cercetare, utilizând inovativ un spectru variat de metode calitative și cantitative.</p>	<p>- Execută unele sarcini profesionale complexe, în condiții de autonomie și de independență profesională. - Își asumă funcții de conducere în activitățile profesionale sau în structuri organizatorice. - Realizează autocontrolul procesului de învățare, previziunea nevoilor de formare, analiza critică a propriei activități profesionale.</p>
<p>Finalitățile de studiu corespunzătoare</p>	<p>- Dă dovadă de cunoaștere sistemică, avansată a conceptelor,</p>	<p>- Selectează și utilizează principii, teorii și metode avansate de cunoaștere,</p>	<p>- Inițiază și dezvoltă proiecte teoretice și practice complexe și inovatoare.</p>

1	2	3	4
<p>toare Nivelului 8</p>	<p>a metodelor de cercetare, a controverselor și a noilor ipoteze specifice domeniului, comunică cu specialiști din domenii conexe.</p> <p>- Utilizează principii și metode avansate pentru explicarea și interpretarea interdisciplinară a unor situații și probleme teoretice și practice noi și complexe specifice domeniului.</p>	<p>transfer de metode dintr-un domeniu în altul, abordări interdisciplinare pentru a rezolva probleme teoretice și practice noi și complexe.</p> <p>- Evaluează critic-constructiv proiecte și rezultate ale cercetării științifice, apreciază stadiul cunoașterii teoretice și metodologice, identifică priorități de cunoaștere și aplicative ale domeniului.</p> <p>- Concepe și realizează cercetări originale aplicative, bazate pe metode avansate ce conduc la dezvoltarea cunoașterii științifice, tehnologice și/sau a metodologiilor de cercetare.</p>	<p>- Își asumă responsabilități și posedă capacitatea de cercetare științifică, de organizare și conducere a activității grupurilor profesionale sau a unor instituții.</p> <p>- Se autorealizează bazându-se pe dezvoltarea unor proiecte centrate pe inovare și creativitate.</p>

**Structura sistemului de învățământ din Republica Moldova pe niveluri ISCED 2011,
căi de acces și de continuare a studiilor**

Nivelul de educație conform ISCED-2011	Denumirea treptei în sistemul de învățământ; Condiții de admitere la studii; Durata studiilor în ani sau credite de studii	Forma de evaluare finală a studiilor (conform Codului Educației al RM)	Actul de studii, certificat de calificare, Diploma, titlul conferit la finalizarea Programului de studiu (conform Codului Educației al RM)	Trasee următoare după finalizarea studiilor la treapta respectivă:	
				acces la următoarea treaptă de studii	angajarea conform nivelului de calificare profesională CNCRM și calificării conform Nomenclatorului domeniilor de formare profesională
1	2	3	4	5	6
Nivelul 0	Învățământ preșcolar care include pregătirea obligatorie către școală	-	-	Școala primară, prin înscriere	-
Nivelul 1	Învățământ primar; Înscriere obligatorie, fără concurs; durata 4 ani	Test național, organizat în baza metodologiei Ministerului Educației	Rezultatele testării naționale pentru învățământul primar	Gimnaziu, prin înscriere	Nivelul de calificare 1
Nivelul 2	Învățământ gimnazial (învățământ secundar, ciclul I); Înscriere obligatorie, fără concurs; durata 5 ani	Examen naționale de absolvire	Certificat de studii gimnaziale	În bază de concurs: Liceu (studii medii, treapta a II-a), Studii profesional tehnice secundare și postsecundare	Nivelul de calificare 2
Nivelul 3	Învățământ liceal (învățământ secundar, ciclul II); Acces în bază de concurs; durata 3-4 ani	Examen național de bacalaureat	Diplomă de BAC	În bază de concurs la studii superioare de licență; Studii profesional tehnice secundare; postsecundare;	Nivelul de calificare 3

1	2	3	4	5	6
				postsecundare nonterțiere	
			Certificat de studii liceale - pentru elevii care nu au promovat bacalaureatul	Repetarea ex. de BAC; Studii profesional tehnice secundare; Studii profesional tehnice postsecundare	Nivelul de calificare 3
Nivelul 3	Învățământ profesional tehnic secundar (programe de formare profesională tehnică secundară); Acces: - în baza studiilor gimnaziale, durata 1-3 ani, - în baza studiilor liceale, durata 1-2 ani	Examen de calificare	Certificat de calificare	Studii profesional tehnice postsecundare	Nivelul de calificare 3
Nivelul 4	Învățământ profesional tehnic postsecundar (programe de formare profesională tehnică postsecundară); Acces: - în baza studiilor gimnaziale, durata 3-5 ani (în funcție de complexitatea programului); - în baza studiilor liceale (diplomă de BAC sau certificat de studii liceale), durata 2 ani; - în baza certificatului de calificare (după școala profesională), durata 2-3 ani	Examen de calificare Sustinerea benevolă a examenului național de bacalaureat	Diplomă de studii profesionale, Diplomă de bacalaureat (după caz)	Continuare studiilor la programe de învățământ superior, cu echivalarea până la 30 credite transferabile (VETCT), în baza diplomei de bacalaureat	Nivelul de calificare 4
Nivelul 5	Învățământ profesional tehnic postsecundar nonterțiar (programe de formare profesională tehnică postsecundară nonterțiară); Acces în baza Diplomei de bacalaureat; durata 2-3 ani	Examen de calificare	Diplomă de studii profesionale	Continuarea studiilor la programe de învățământ superior, în baza diplomei de bacalaureat	Nivelul de calificare 5

1	2	3	4	5	6
Nivelul 6	Învățământ superior , ciclul I, învățământ superior de licență; Acces: în baza Diplomei de bacalaureat sau un act de studii echivalent; 180-240 ECTS*	Susținerea examenului și/sau tezei/proiectului de licență	Diplomă de studii superioare de licență (echivalent cu Bachelor)	Studii superioare de master	Nivelul de calificare 6
Nivelul 7	Învățământ superior, ciclul II, învățământ superior de master; Acces: în baza Diplomei de studii superioare de licență sau un act echivalent**; 90-120 ECTS*	Susținerea publică a tezei/proiectului de master	Diplomă de studii superioare de master	Studii superioare de doctorat	Nivelul de calificare 7
	Studii superioare integrate; Acces: în baza Diplomei de bacalaureat sau un act echivalent; Durata cumulativă: 300 -360 ECTS*	Susținerea examenului/ lucrării de absolvire	Diplomă de studii integrate (echivalentă cu diploma de studii superioare de master)	Studii superioare de doctorat	
Nivelul 8	Învățământ superior, ciclul III, învățământ superior de doctorat; Acces: în baza Diplomei de Master sau un act echivalent; 180 ECTS* obținute în cadrul programelor de doctorat organizate în școlii doctorale	Susținerea publică a tezei de doctorat	Diplomă de doctor în științe sau de doctorat profesional	Programe de postdoctorat	Nivelul de calificare 8
		Fără susținerea tezei de doctorat	Certificat care atestă frecventarea studiilor superioare de doctorat în domeniul respectiv	-	Nivelul de calificare 7
	Programe de postdoctorat; Acces: în baza Diplomei de doctor în științe; durata 2 ani (în ECTS nu se definește)	Susținerea publică a tezei de doctor habilitat	Diplomă de doctor habilitat	-	Nivelul de calificare 8

*- câte 30 de credite per semestru,

** - accesul la studiile de master din alt domeniu se asigură prin susținerea modulelor de diferență cu durata de până la 30 ECTS.

